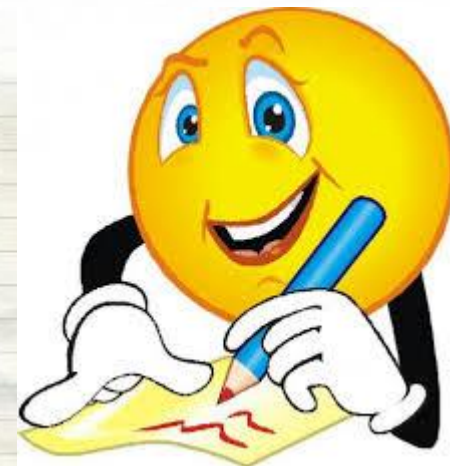

*Umiejętność opowiadania historii tkwi
w Tobie od zawsze. Opanuj ją i rozwiń.
Paweł Tkaczyk, Narratologia*

To nie takie trudne... część II

Jak napisać opowiadanie twórcze?

Opracowanie: Ilona Lewandowska

Jak będziemy pracować?

1. *Przeglądaj i czytaj uważnie kolejne slajdy prezentacji. Staraj się jak najwięcej zapamiętać.*
2. *Na niektórych slajdach u dołu strony pojawi się napis* *Wykonaj ćwiczenie nr ...*
3. *Przejdź wtedy do karty ćwiczeń i wykonaj polecenie, które tam znajdziesz.*
4. *Po wykonaniu polecenia wróć znowu do prezentacji.*

Na pewno wiesz, że na egzaminie ósmoklasisty jeden z tematów wypowiedzi może dotyczyć napisania opowiadania twórczego. Zobaczmy dziś, jak można napisać opowiadanie - ciekawe i zgodne z kryteriami egzaminacyjnymi

Dowiesz się lub przypomnisz sobie:

- z jakich części składa się opowiadanie;
- jak zadbać, by było logiczne i uporządkowane;
- jak urozmaicić jego treść;

Spróbujesz:

- poprawnie i ciekawie prowadzić narrację;
- włączyć do opowiadania elementy innych form wypowiedzi;
- doskonalić umiejętność opowiadania historii;

CO TO TAKIEGO – OPOWIADANIE?

Według „Słownika języka polskiego” opowiadanie to:
«niewielki utwór pisany prozą, ograniczony zwykle do jednego wątku fabularnego»

Wydarzenia w opowiadaniu:

- skupiają się zazwyczaj wokół głównego bohatera (bohaterów);
- przedstawiane są najczęściej w porządku chronologicznym, czyli kolejno;
- są powiązane ze sobą w logiczny sposób, na przykład na zasadzie związków przyczynowo – skutkowych;

CO TO TAKIEGO – OPOWIADANIE?

Opowiadanie odtwórcze

to przedstawienie historii, którą wcześniej opowiedział ktoś inny, a ty ją przeczytałeś, obejrzałeś (film, przedstawienie) lub usłyszałeś i masz opowiedzieć ponownie.

Opowiadanie twórcze

to historia, której nikt przed tobą nie opowiedział, na przykład:

- dalsze losy bohaterów literackich lub zmiana tych losów;
- historia, którą sam wymyśliłeś;
- historia oparta na Twoich doświadczeniach, którą sam przeżyłeś, której byłeś uczestnikiem lub świadkiem;

Wykonaj ćwiczenie nr 1

Osoba, która opowiada, to NARRATOR

Te rysunki stworzyła Pani Maja Mark. Przyjrzyj się im uważnie - pomogą Ci zapamiętać, jak w utworze może być prowadzona narracja i w jaki sposób to rozpoznać.

ŹRÓDŁO

<https://pl.pinterest.com/pin/840413980443513293/>
<https://pl.pinterest.com/pin/840413980443511594/>

Wykonaj ćwiczenie nr 2

PAMIĘTAJ

- *W Twoim opowiadaniu ktoś powinien opowiadać – zdecyduj, kto może być narratorem;*

- *Dobrze przypatrz się tematowi, czasami narzuca on sposób prowadzenia narracji, a czasami pozostawia decyzję piszącemu.*

Poćwiczmy razem

Wyobraź sobie, że Mały Książę pojawił się w twojej szkole i brał udział w lekcji języka polskiego. Napisz o tym opowiadanie.

Ten temat nie narzuca formy narracji.
Kto więc może być narratorem?

Ty sam / sama opowiesz o wizycie Małego Księcia w twojej szkole.

Mały Książę, który będzie opowiadał o wizycie w twojej szkole.

Twoja nauczycielka (nauczyciel), która bierze udział w spotkaniu z Małym Księciem.

Bliżej nie określona osoba, która nie bierze udziału w wydarzeniach, ale opowiada o nich z perspektywy obserwatora.

To jeszcze nie wszystkie możliwości, ale sprawdźmy, jak wyglądają w praktyce...

Wykonaj ćwiczenie nr 3

Ważny jest czas narracji

To jeden z fragmentów opowiadań, które czytałeś w ćwiczeniu 3. Podkreśliłam w nim czasowniki, które decydują o czasie narracji.

Gdy otworzyłem oczy, stałem przed dużym budynkiem z czerwonej cegły. Nad drzwiami zobaczyłem duży napis – Szkoła Podstawowa w Szkoła? Czym jest szkoła? Nie pamiętałem, by lis coś o niej wspominał podczas mojej poprzedniej wyprawy.

W tym fragmencie narrator wypowiada się w czasie przeszłym, ale można też inaczej:

Mam otwarte oczy, stoje przed dużym budynkiem z czerwonej cegły. Nad drzwiami widzę duży napis – Szkoła Podstawowa w Szkoła? Czym jest szkoła? Nie pamiętam, by lis coś o niej wspominał podczas mojej poprzedniej wyprawy.

Tutaj narracja prowadzona jest w czasie teraźniejszym. Wtedy wydaje się, jakby akcja biegła szybciej, dynamiczniej.

PAMIĘTAJ

-
- *Najczęściej narracja prowadzona jest w czasie przeszłym.*
 - *Pisząc swoje opowiadanie, wybierz czas narracji (przeszły lub teraźniejszy).*
 - *Zmiana czasu narracji może być uznana za błąd, chyba, że jest celowa, np. służy przyspieszeniu akcji.*

Jeśli nie masz pisarskiej wprawy – nie ryzykuj. Trzymaj się jednego czasu.

„narracja w opowiadaniu jest konsekwentnie prowadzona” - to kryterium egzaminacyjne

Układ wydarzeń w opowiadaniu

Wydarzenia w opowiadaniu mają najczęściej układ chronologiczny – następują kolejno po sobie.

Chronologiczny układ zdarzeń w opowiadaniu można podkreślić, używając wyrażeń nazywających następstwo czasowe (przykłady zapisałam w żółtych ramkach).

Wykonaj ćwiczenie nr 4

Retrospekcja - - odwrócony układ zdarzeń

Retrospekcja to nic innego jak wspomnienia.

Czasami w opowiadaniu bohater wraca do wcześniejszych wydarzeń, najczęściej do tych, które działały się zanim rozpoczęła się akcja opowiadania.

Retrospekcję stosuje się na przykład, by:

- *zwolnić tempo zdarzeń,*
- *przypomnieć wcześniejsze wydarzenia,*
- *czytelnik mógł lepiej zrozumieć postępowanie bohatera.*

Retrospekcja w praktyce

Pamiętasz „Opowieść wigilijną” ?

Duch Przeszłości zabiera bohatera w czasy jego dzieciństwa i młodości.

Dzięki temu dowiadujemy się o ważnych faktach z życia bohatera:

- *jak mały Ebenezer spędzał święta,*
- *jaki był jego pierwszy pracodawca,*
- *dlaczego porzuciła go narzeczona.*

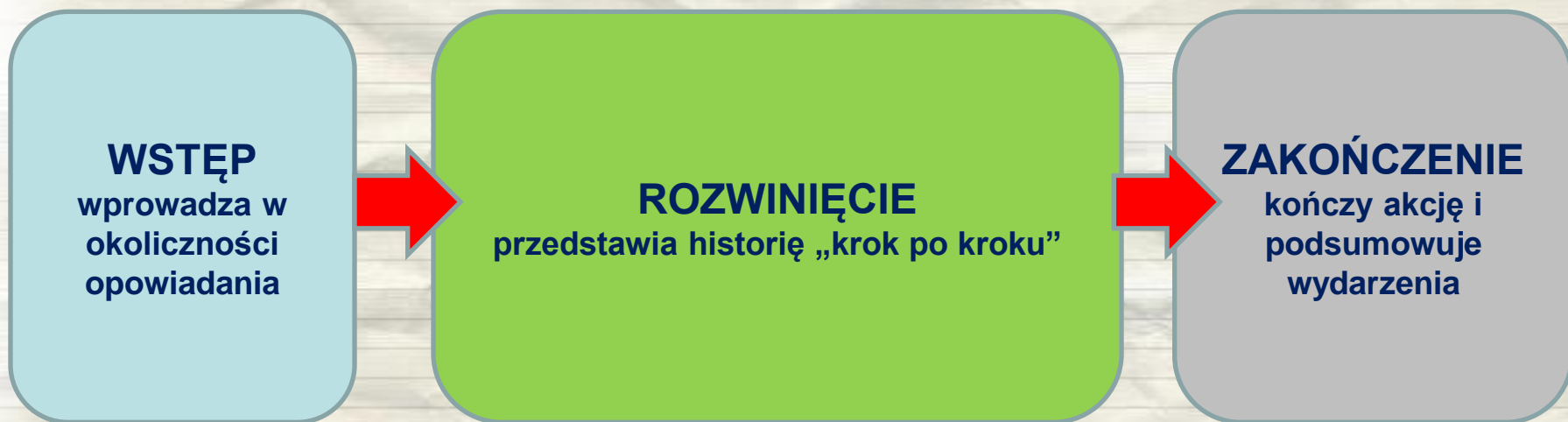

Jeśli koncepcja twojego opowiadania na to pozwoli, zastosuj retrospekcję „Urozmaicona fabuła, w tym retrospekcja” - to kryterium egzaminacyjne

Wykonaj ćwiczenie nr 5 i 6

Budowa opowiadania

Każde opowiadanie składa się z trzech zasadniczych części, które powinny być wydzielone w osobnych akapitach

**W swoim opowiadaniu „zachowaj trójdzielną kompozycję”
i „graficznie zaznacz ją akapitami” - to kryteria
egzaminacyjne**

Zacznijmy od wstępu ...

Na początku powinno być trzęsienie ziemi...

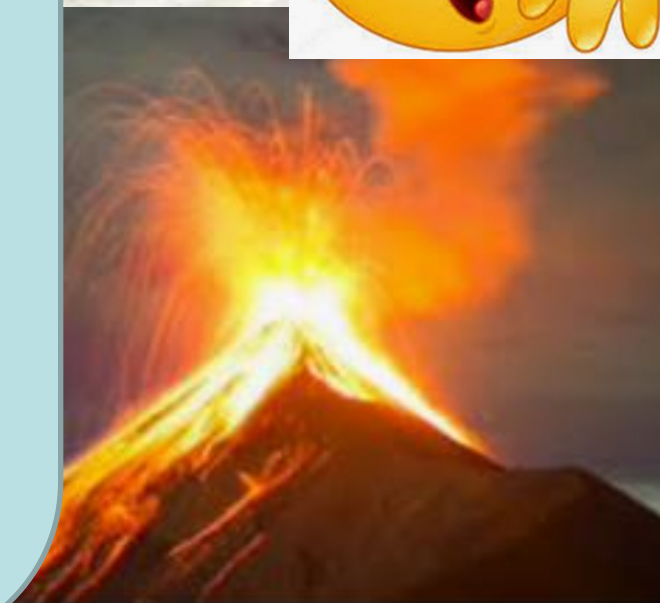
- tak powiedział mistrz filmowych opowieści

Alfred Hitchcock

Postaraj się, by początek Twojego opowiadania zaintrygował czytelników.

Jeśli chcesz być jak Hitchcock, możesz rozpocząć na przykład tak:

1. *Wcześniej, nie sądziłem, że coś takiego może się wydarzyć.*
2. *Właściwie ta historia jest nieprawdopodobna, aż trudno uwierzyć, że w ogóle się wydarzyła.*
3. *Od rana przeczuwałem, że wydarzy się coś niezwykłego.*
4. *Był to jeden z tych dni, gdy nie chce się nawet nosa wystawić za drzwi.*
5. *Słońce właśnie chowało się za horyzontem, gdy usłyszałem łomotanie do drzwi.*

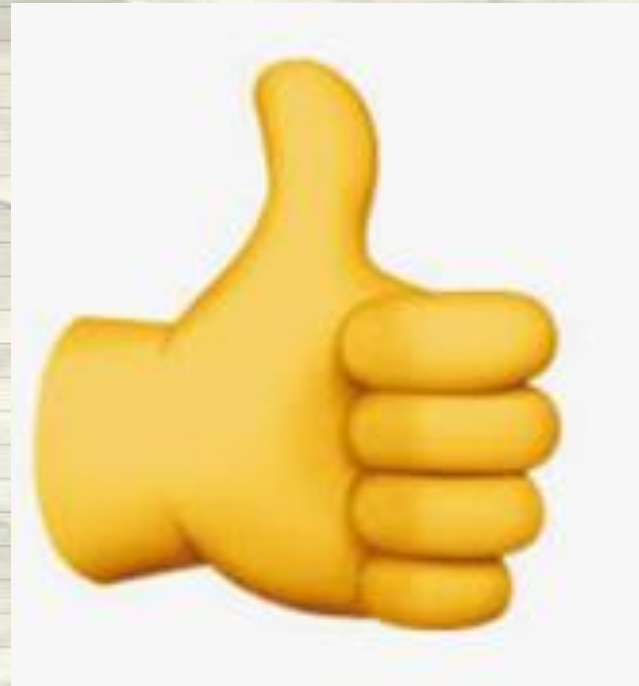

Zacznijmy od wstępu...

Wstęp może też być mniej intrygujący niż u Hitchcocka.

Możesz po prostu zacząć tak:

- Pewnego dnia...
- Podczas pobytu w ...
- Zbliżał się wieczór ...
- Nie tak dawno...
- Właśnie siadali do stołu, gdy...
- Zapadał zmrok...
- W pewien lipcowy wieczór...
- Byłem wtedy w...

Zaczniemy od wstępu...

Wstęp nie musi być długi. Warto jednak podać w nim różne informacje.

Określić czas akcji

- późnym wieczorem,
- gdy zaszło słońce,
- zeszłego lata,
- pewnej mroźnej zimy,
- w roku 1815,
- zanim jeszcze się urodziłem,

określić miejsce wydarzeń

- w starym dworze,
- na planecie B-612,
- w wielkim mieście,
- na pustej górskiej ścieżce,
- w świecie robotów

przedstawić bohaterów

- To była grupa przyjaciół;
- Szedł samotny człowiek;
- Ujrzałem dziwnie ubraną postać;
- Do karczmy wszedł szlachcic zwany Wąsalem;

Zacznijmy od wstępu ...

Wstęp pełni bardzo istotną funkcję, ponieważ:

- *„Wciąga” czytelnika w opowieść;*
- *Wstępnie nakreśla okoliczności wydarzeń i ich uczestników (czas, miejsce, atmosfera, bohaterowie)*
- *Jest zapowiedzią dalszych wydarzeń;*

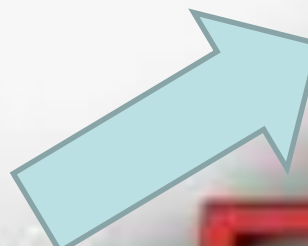
Od ciebie zależy, jakie znaczenie mu nadasz !!!

„Urozmaicona fabuła, w tym czas i miejsce akcji” - to kryteria egzaminacyjne

Wykonaj ćwiczenie nr 7 i 8

A po wstępie akcja się rozwija ...

Na początku ustal, dokąd zmierza akcja, jak chcesz ją zakończyć, jaki jest cel bohatera . Ułóż krótki plan i trzymaj się go, opowiadając. To nie pozwoli ci „ześć na manowce”.

Dzieje się, więc potrzebne będą czasowniki, a z nimi zdania - pojedyncze i złożone. Im szybciej biegnie akcja tym więcej czasowników potrzeba.

Potrzebne będą takie wyrażenia, które posuwają akcję do przodu, na przykład: potem, po chwili, następnie, wkrótce, ...

Wydarzenia rozpoczynają swój bieg

Wykonaj ćwiczenie nr 9

Gdy akcja się rozwija ...

Możesz wprowadzić elementy opisu (miejsc, rzeczy, sytuacji...)

Zmieniają się okoliczności

Pojawiają się nowe postaci

Trzeba wprowadzić elementy opisu postaci i/lub charakterystyki

Wykonaj ćwiczenie nr 10

Gdy akcja się rozwija ...

Bohaterowie mówią i myślą...

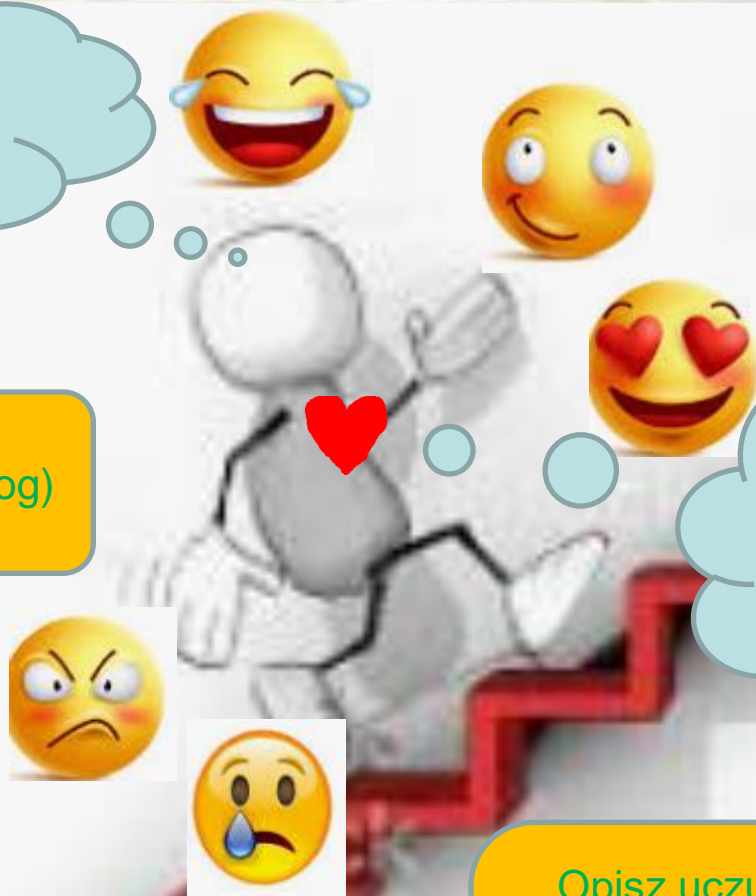
Możesz wprowadzić elementy rozmowy (dialog) lub monolog

Monolog – to również myśli bohatera – czyli monolog wewnętrzny

Wykonaj ćwiczenie nr 11

Bohaterowie odczuwają...

Opisz uczucia, emocje, wrażenia, np.. przestraszył się, był zły, uśmiechał się, widać było jego zdenerwowanie, rozglądał się nerwowo, był podekscytowany, odważnie ruszył do przodu, nie obawiał się, miał niepewną minę.....

Akcja zmierza do rozwiązania....

Zwrot akcji - ktoś lub coś pomoże bohaterowi w drodze do celu (otrzyma prezent od losu)

Potrzebne będą takie wyrażenia jak: nagle, wtem, raptem, niespodziewanie, nieoczekiwanie...

I wreszcie pojawia się moment, który pozwala bohaterowi osiągnąć cel, do którego dążył od początku akcji – ważne wydarzenie - to tak zwany punkt kulminacyjny.

Możesz wprowadzać takie wydarzenia, po których nagle zmienia się bieg akcji (zwroty akcji)

Zwrot akcji
ktoś lub coś przeszkodzi bohaterowi w drodze do celu („ktoś podłoży bombę”)

„Czas by już na finał” - zakończenie

W roli puenty możesz wykorzystać przysłowie lub związek frazeologiczny,

np.:

Wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej;

Nie rób drugiemu, co tobie niemiłe;

Nosił wilk razy kilka, ponieśli i wilka;

Bohater osiągnął cel, więc
pora kończyć historię.

Podsumuj wydarzenia;
Oceń, to co się wydarzyło
Podaj żartobliwe lub poważne
pouczenie, czyli puentę

Napisz, np.:

Szkoda, że mnie nie zdarzyła się taka przygoda.

Na szczęście wszystko dobrze się skończyło.

Ta historia wiele mnie I(bohatera) nauczyła.

Przekonałem się (lub bohater) jak ważna jest przyjaźń (odwaga, dobro innych, życzliwość, itp.)

Wykonaj ćwiczenie nr 12

Bardzo ważne kryterium oceny – wykorzystanie lektury

Pisząc opowiadanie twórcze dotyczące lektury, musisz nawiązywać do jej treści.

Aby pokazać, że znasz lekturę możesz:

- *Wprowadzić inne postaci z lektury niż wskazane w temacie;*
- *Wprowadzić elementy opisu lub charakterystyki postaci z lektury;*
- *Wspomnieć o jakimś wydarzeniu z lektury;*
- *Zacytować charakterystyczny fragment lub słowa postaci;*
- *Nawiązać do miejsca i/lub czasu akcji z lektury;*

Najlepiej wykorzystaj wszystkie powyższe możliwości

PODSUMUJMY

- *Fabulę opowiadania twórczego musisz wymyślić;*
- *Opowiadając, nie zapomnij o wstępie, rozwinięciu i zakończeniu – wydziel je za pomocą akapitów;*
- *Musisz pokazać, że znasz lekturę, nawiązując do jej treści.*
- *W twoim opowiadaniu powinno się znaleźć co najmniej 6 elementów – jakich? (zobacz następny slajd)*

kryterium egzaminacyjne:

„Opowiadanie powinno mieć urozmaiconą fabułę”
6 spośród 9 elementów – teraz znasz je wszystkie

czas akcji

miejsce akcji

elementy opisu

elementy charakterystyki

Zwroty akcji

dialog/ monolog

retrospekcja

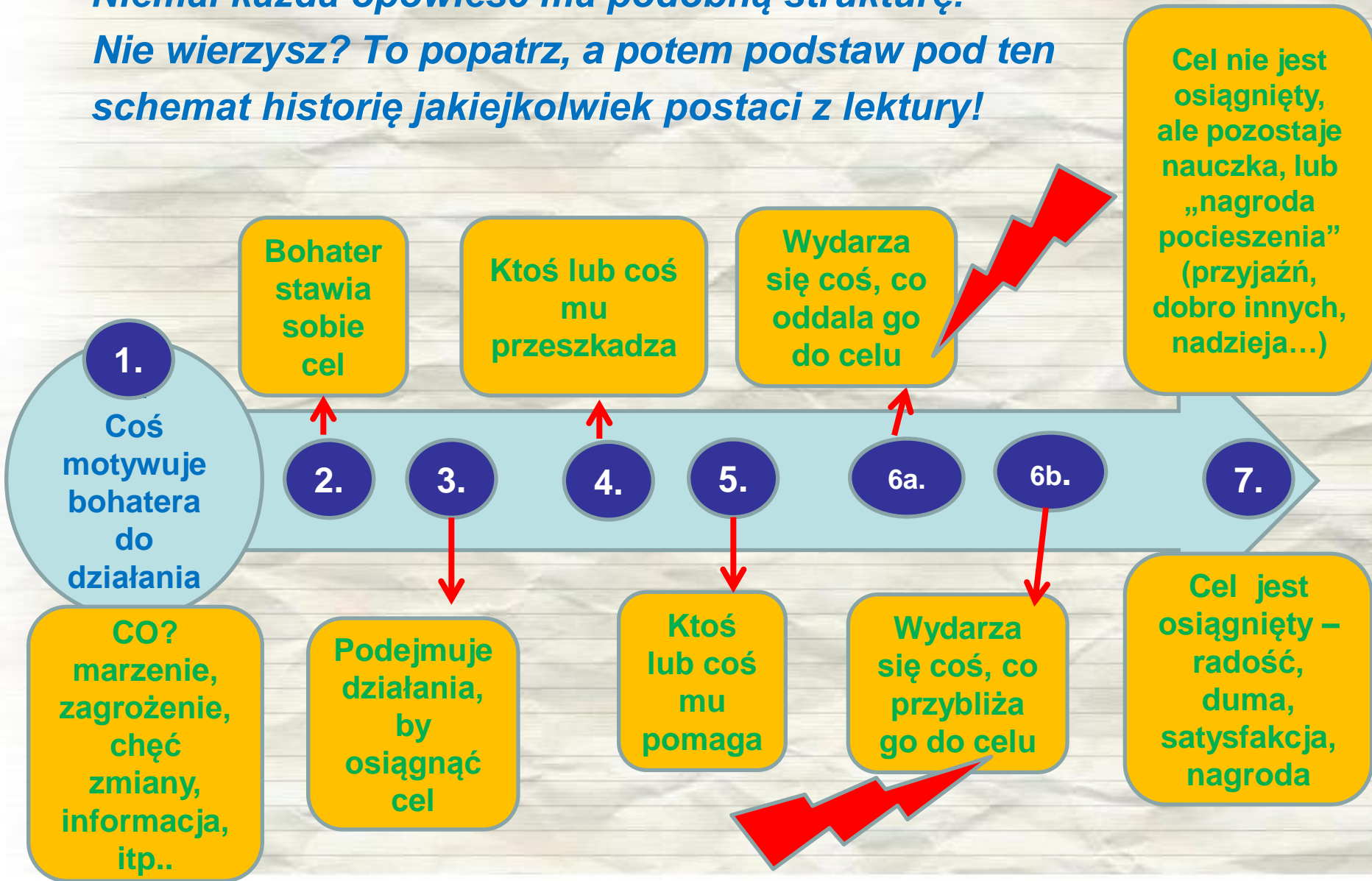
punkt kulminacyjny

puenta

To nie jest takie trudne...

Niemal każda opowieść ma podobną strukturę.

Nie wierzysz? To popatrz, a potem podstaw pod ten schemat historię jakiegokolwiek postaci z lektury!

Masz moc – spróbuj swoich sił

Wierzę, że opowiadanie
twórcze masz teraz
w małym palcu!

Teraz liczę na
Twoją pomysłowość
i kreatywność!

Wykonaj ćwiczenie nr 14

Dobra myśl na zakończenie

***Nikt nie wie wszystkiego, więc nie
przejmuj się, jeśli nie wszystko udało Ci
się dzisiaj wykonać.***

***Egzamin jest ważny,
ale nie najważniejszy.***

A poza tym...

NIECH MOC BĘDZIE Z TOBĄ